

Briselē, 2023. gada 2. jūnijā
(OR. en)

9935/23

Starpiestāžu lieta:
2022/0347(COD)

ENV 621
ENER 325
IND 281
TRANS 223
ENT 118
SAN 345
AGRI 297
CODEC 1019

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	14217/23 + ADD 1
Temats:	Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (pārstrādāta redakcija) – politikas debates

Gatavojoties politikas debatēm Padomes (Vide) 2023. gada 20. jūnija sanāksmē, pielikumā ir pievienota prezidentvalsts sagatavota informatīva piezīme un jautājumi, kuru mērķis ir palīdzēt diskusiju strukturēt.

Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta ņemt vērā pielikumā izklāstīto informatīvo piezīmi un jautājumus un saistībā ar politikas debatēm pārsūtīt tos Padomei.

**Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu
Eiropai (pārstrādāta redakcija)**

– politikas debates –

Svaigs gaiss ir svarīgs cilvēku veselībai un vides ilgtspējībai. Pēdējo desmitgažu laikā ES ir panākti būtiski gaisa kvalitātes uzlabojumi, taču aptuveni 300 000 priekšlaicīgas nāves gadījumu gadā un daudzas slimības joprojām ir saistītas ar gaisa piesārņojumu, kas joprojām ir galvenais ar vidi saistītais cēlonis, kas izraisa pāragru nāvi ES.

Pašreizējās apkārtējā gaisa kvalitātes direktīvas ¹ ir daļa no tīra gaisa politikas satvara, kas ietver arī citus tiesību aktus, ar kuriem nosaka emisiju standartus attiecībā uz galvenajiem piesārņojuma avotiem un reglamentē valstu emisiju samazināšanu. Ietekmi uz gaisa piesārņojumu atstāj arī citas politikas jomas, kas ietekmē transportu, rūpniecību, enerģētiku, lauksaimniecību un citas nozares.

Eiropas Komisijas 2019. gadā publicētajā atbilstības pārbaudē tika secināts, ka gaisa kvalitātes direktīvas ir bijušas daļēji iedarbīgas attiecībā uz gaisa kvalitātes uzlabošanu un gaisa kvalitātes standartu sasniegšanu, taču līdz šim nav sasniegti visi tajās noteiktie mērķi.

Saskaņā ar Komisijas apņemšanos paziņojumā par Eiropas zaļo kursu ², ko tā apstiprināja savā paziņojumā par ES gaisa, ūdens un augsnes nulles piesārņojuma rīcības plānu ³, ierosinātajā spēkā esošo gaisa kvalitātes direktīvu pārskatīšanā abas direktīvas ir apvienotas vienā direktīvā un mēģināts ciešāk saskaņot ES gaisa kvalitātes standartus ar PVO ieteikumiem, uzlabot tiesisko regulējumu un stiprināt gaisa kvalitātes monitoringu, modelēšanu un plānus.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva Nr. 2004/107/EK (2004. gada 15. decembris), par arsēnu, kadmiju, dzīvsudrabu, niķeli un policikliskiem aromātiskiem ogļūdeņražiem apkārtējā gaisā un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/50/EK (2008. gada 21. maijs) par gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai.

² Dok. 15051/19 + ADD 1.

³ Dok. 8753/21 + ADD 1–3.

Darba stāvoklis Padomē

Komisija 2022. gada 26. oktobrī pieņēma priekšlikumu Direktīvai par apkārtējā gaisa kvalitāti un tīrāku gaisu Eiropai (pārstrādāta redakcija) ⁴. Komisija 2022. gada 18. novembrī priekšlikumu un tam pievienoto ietekmes novērtējumu iesniedza Vides jautājumu darba grupai. Pēc tam priekšlikums tika iesniegts Vides padomei 2022. gada 20. decembra sanāksmē.

Sākot ar janvāri, Vides jautājumu darba grupa izskatīja priekšlikumu piecās sanāksmēs Zviedrijas prezidentūras laikā. Vides jautājumu darba grupa sīkāk apsprieda arī 1.–11. pantu, un prezidentvalsts iesniedza pirmo kompromisa tekstu, kas attiecas uz šiem pantiem.

Līdz šim Vides jautājumu darba grupā notikušās diskusijas ir bijušas pozitīvas un konstruktīvas un ir ļāvušas precizēt daudzus priekšlikuma punktus. Kopumā daudzas delegācijas atzinīgi vērtē priekšlikumu, bet dažām ir arī bažas par izmaksām, kas saistītas ar vērienīgākiem gaisa kvalitātes standartiem un pārvaldību, kā arī par citiem priekšlikuma aspektiem, tostarp tā saikni ar citiem tiesību aktiem, kas ietekmē gaisa kvalitāti, un noteikumiem par tiesu iestāžu pieejamību, kompensāciju un sodiem.

Diskusiju temati

Lai sniegtu norādes turpmākam darbam tehniskā līmenī, prezidentvalsts aicina Vides padomi 2023. gada 20. jūnija sanāksmē sīkāk izklāstīt šādus tematus.

⁴ Dok. 14217/22 + ADD 1–8.

Vispārējais vērienīguma līmenis gaisa piesārņojuma novēršanai

Atjaunināti un pastiprināti gaisa kvalitātes standarti veido būtisku priekšlikuma daļu. Pamatojoties uz pētījumiem un jaunām zināšanām par gaisa piesārņojuma ietekmi uz veselību, PVO 2021. gadā atjaunināja savas gaisa kvalitātes pamatnostādnes. Pēc dažādu politikas pasākumu kopumu izvērtēšanas Komisija ir ierosinājusi gaisa kvalitātes standartu kopumu, tostarp 11 vielu robežvērtības un ozona mērķvērtību, kas jāsasniedz līdz 2030. gadam. Ierosinātās robežvērtības ir noteiktas tādā līmenī, kas būtu "ciešāk saskaņots" ar PVO pamatnostādnēm. 2030. gada datums ir noteikts, lai nodrošinātu pietiekamu sagatavošanās laiku un laiku koordinācijai ar saistītām politikas jomām, piemēram, paketi "Gatavi mērķrādītājam 55 %". Ik pēc pieciem gadiem tiek ierosināts veikt pārskatīšanu, lai novērtētu, vai ierosinātajā direktīvā noteiktie standarti joprojām ir piemēroti vai arī tie ir jāpārskata, lai nodrošinātu saskaņotību ar PVO pamatnostādnēm un turpinātu virzību uz vidi, kas brīva no toksikantiem 2050. gadā.

Papildus galu galā ierosinātajām robežvērtībām Komisija apsvēra divus citus risinājumus: mazāk ierobežojošas robežvērtības, kuru rezultātā tiek panākta "daļēja saskaņotība", vai stingrākas vērtības, kuru rezultātā tiek panākta "pilnīga saskaņotība" ar PVO pamatnostādnēm. Komisijas ietekmes novērtējums liecina, ka visiem trim risinājumiem būtu ievērojami ieguvumi veselības un vides jomā, kas atsvērtu izmaksas, kaut arī dažādā mērā. Neraugoties uz to, Vides jautājumu darba grupas diskusijas liecina, ka dažas delegācijas uzskata, ka administratīvās izmaksas un citas izmaksas, kas saistītas ar ierosināto robežvērtību sasniegšanu, ekonomisko ierobežojumu dēļ ir pārāk apgrūtinājošas.

Svarīgi faktori ierosināto gaisa kvalitātes standartu sasniegšanai

Papildus jaunu gaisa kvalitātes standartu noteikšanai priekšlikums atjaunina un pilnveido vairākas citas gaisa kvalitātes politikas sistēmas daļas, lai palielinātu apkārtējā gaisa kvalitātes uzlabošanas centienu efektivitāti un sasniegtu gaisa kvalitātes standartus. Tas ietver, piemēram, noteikumus par gaisa kvalitātes plāniem; par gaisa kvalitātes standartu pārkāpumu novēršanu vai nodrošināšanu, ka tie ir pēc iespējas īsāki; par to kā un kur tiek novērtēta un uzraudzīta gaisa kvalitāte; par dalībvalstu sadarbību pārrobežu piesārņojuma jomā; par gaisa kvalitātes modelēšanas izmantošanu; par sabiedrības informēšanu par gaisa kvalitāti.

Vides jautājumu darba grupa ir detalizēti apspriedusi šos noteikumus, vienlaikus arī pievērsoties tādiem aspektiem kā nepieciešamība veikt saskaņošanu starp dalībvalstīm salīdzināmības nolūkā, administratīvās izmaksas, kas saistītas ar vērienīgāku uzraudzību un novērtēšanu, gaisa piesārņojuma pārrobežu aspekti, jaunie noteikumi par tiesu iestāžu pieejamību un kompensāciju un stingrāki noteikumi par sodiem.

Kā minēts iepriekš, ietekmi uz gaisa piesārņojuma stāvokli atstāj arī citas politikas jomas, kuras ietekmē galvenās darbības un nozares. Īpaši svarīgi ir vairāki priekšlikumi, par kuriem pašlaik notiek sarunas, tostarp, piemēram, par Euro 7 emisiju standartiem autotransporta līdzekļiem, CO₂ standartiem lielas noslodzes transportlīdzekļiem un Rūpniecisko emisiju direktīvas pārskatīšanu. Delegācijas ir norādījušas, ka ir svarīgi, lai šie un citi tiesību akti, kas ietekmē gaisa kvalitāti, tiktu noteikti tādā vērienīguma līmenī, kas ir saskanīgs ar gaisa kvalitātes standartiem, kuri tiks noteikti, pašlaik pārskatot gaisa kvalitātes direktīvas.

Jautājumi ministriem

Lai virzītu turpmāko darbu ar šo dosjē, ministri tiek aicināti apmainīties viedokļiem, pamatojoties uz šādiem jautājumiem:

1. Vai uzskatāt, ka ierosinātie gaisa kvalitātes standarti un to stāšanās spēkā no 2030. gada ir atbilstošs vērienīguma līmenis, lai risinātu apkārtējā gaisa piesārņojuma problēmu?
2. Kādi, jūsuprāt, ir vissvarīgākie faktori, lai sasniegtu gaisa kvalitātes standartus un ilgtermiņa nulles piesārņojuma mērķi? Vai ierosinātajā direktīvā tie ir pienācīgi risināti?